

Књига *111 година књије: Библиотека у Димитровграду: 1898 – 2009* посвећена је Момчилу Андрејевићу „чији је рад обележио 40 година активности Библиотеке у Димитровграду“, и коме се Елизабета Георгиев захваљује на залагању и раду, као првом хроничару ове Библиотеке, а сам крај монографије представља још један осврт на његов рад и ентузијазам.

Осим историје јавне библиотеке у Димитровграду, ауторка је прикупила и податке о оснивању библиотека и читаоница у целом округу, као и у радним организацијама, којих током 111 година није било много, али су својим радом обележиле период у којем су обављале узвишену библиотекарску мисију.

Ова монографија представља значајан допринос истраживању српског библиотекарства у целини. Ауторка је опсежним истраживањем архивске грађе у Димитровграду, Софији и Библиотеци „Детко Петров“, као и свих доступних монографских, серијских публикација са овог подручја исписала сведочанство о културним приликама једне средине, чиме је показала, што су подвукли и рецензенти, проф. др Гордана Стокић Симончић, проф. др Марија Младенова и проф. др Борјанка Трајковић, да и мале средине имају велике истраживаче и да у овим смутним временима заслужују да буду велики и остану запамћени.

Визуелно благо библиотека

Александар Радовић
Библиотека Матице српске, Нови Сад
araddovic@yahoo.com

Самокал-Јовановић, Александра и Емилија Радмиловић, прир. *Визуелно благо библиотека југоисточне Србије*. Лесковац: Народна библиотека „Радоје Домановић“, 2010.

Публикација *Визуелно благо библиотека југоисточне Србије* објављена је у оквиру „Малих регионалних пројеката“, ангажовањем стручњака из пет домаћих библиотека.

Библиотеке „Бора Станковић“ из Врања, „Светозар Марковић“ из Зајечара, „Стеван Сремац“ из Ниша, Народна библиотека Пирот и „Радоје Домановић“ из Лесковца, представиле су библиотечку грађу која је широј јавности недовољно позната.

Приређивачи хронолошки представљају активности библиотека и скрећу пажњу на фондове некњижне библиотечке грађе „који су неправедно запостављени, а који су право културно благо и драгоцен извор информација...“¹ Опаска да ће „једног дана“ све модерне библиотеке личити једна на другу, а једини њихов спецификум биће завичајна одељења, посебно аргументује овај пројекат-књигу.

Некњижна грађа каталогизира се у многим српским библиотекама (и у различитим програмима), али су у овом каталогу фотографије, разгледнице, плакати, посматрани као јединствена целина. Специфичност сваке библиотеке јасно је назначена. У оквиру такве концепције сазнаје се да Народна библиотека „Стеван Сремац“ из Ниша располаже „Кабинетом графике, јединственим у земљи, са око 200 оригиналних графичких отисака.“²

Библиотека „Бора Станковић“ поседује у фонду познату црно-белу фотографију полупрофила књижевника чије име носи. Из пропратног текста сазнаје се и да су се „стари Врањанци“ окупљали око радње Јована Стаменковића Тодорца где се формирало „језгро“ садашње библиотеке.

Куризитет оваквих издања и пројекта *Визуелно благо библиотека југоисточне Србије* је да реч „подржава“ фотографију и каталог. За разлику од сличних стручних публикација у којима су теме ретко илустроване, овде су у првом плану уметнички каталози и проспекти који и сликом сведоче о трајању „установа за чување књига“. Ту су фотографије из Зајечара полазника школе играња (1910), плаката „са лумпераја“ (1922), плакат који позива на изложбу коња (1926). У дигиталној збирци лесковачке библиотеке привлачи пажњу фотографија из Балканских ратова, али и програмска афиша Родиног позоришта из 1945. године. Приказани су и дама из Ниша у крзеном капуту на фотографији Сотира Недељковића из 1926. године, касарна у Бизерти (1916?), разгледница старе железничке станице у Пироту и плакат за Сајам научне фантастике у истом граду (2001), као и каталог пиротских ћилима...

Мали регионални пројекти потврђују да су библиотеке, установе превасходно усмерене на рад са корисницима, спремне да и „материјал који није књига“ набаве, обраде и ставе на јавни увид. Документима различитих формата и

¹ *Визуелно благо библиотека југоисточне Србије* (Лесковац: Народна библиотека „Радоје Домановић“, 2010), [3].

² Исто, 53

графичке реализације поткрепљено је покретање „усмених новина“ у Лесковцу (1945?), а библиографски извори сведоче и о изложби „Златовез“ у Народном музеју у Врању из 1995. године.

У последњих неколико година библиотекарство у Србији настоји да осим књига и периодике представи и завичајне фондове народних библиотека и посебно њихове колекције некњижне грађе. Допринос том ставу је и каталог фотографија Народне библиотеке „Стеван Сремац“ из Ниша *Из албума старој Ниша* (2009) ауторке (и каталога и фотографија) Марије Чупић. Изложба *Скривено благо би-*

блиотека Србије са „Библионета“ (Пожаревац, 2010) представљена је у многим срединама.

Визуелна, графичка, сликовна библиотечка грађа чини респектабилни део збирки наших народних библиотека. Овај „каталог о каталозима“ на најбољи начин, материјалима који се свакодневно допуњавају новом грађом, потврђује констатацију Александре Самокал-Јовановић из предговора *Визуелном благу библиотеке југоисточне Србије* да књига није „и једино благо којим располажемо.“³

³ Исто, [3].

Српска библиотекарска библиографија

Александар Радовић
Библиотека Матице српске, Нови Сад
arradovic@yahoo.com

Савић, Ана. *Српска библиотекарска библиографија монографских публикација: 1974 – 2009*. Београд: Народна библиотека Србије, 2010.

Ауторка наводи да је књига израђена на основу креираних и редигованих записа електронског каталога Народне библиотеке Србије и записа преузетих из узајамне библиографске базе података COBISS.SR, као и да је мањи број библиографских јединица урађен на основу каталожских листића који су се налазили само у лисним каталозима НБС и накнадно су за те публикације креирани записи у електронском каталогу.

Библиографска грађа у *Српској библиотекарској библиографији монографских публикација* садржи 2.256 јединица сређених азбучно по ауторским одредницама или насловима публикација, а регистри омогућавају „пресек“ српског библиотекарства кроз имена, предмете, наслове, преводе, издања и хронологију. Овај „протокол“ презентованог материјала у складу је са стручним тумачењима да је „библиографија (је) коначно уобличена тек пошто је заокружена индексима и напоменама...“¹

Ана Савић у *Предговору* истиче да је предмет ове књиге „библиотекарство у ужем смислу“, заједно са монографским публикацијама о библиотечком законодавству, штампарству, као и о ауторским правима. Анализиране су и теорије менаџмента и маркетинга и њихова примена у библиотекама, јер је „библиотекарству као мултидисци-

плинарној науци (је) тешко одредити границе.“² Из истих разлога, библиографским прегледом обухваћене су и тзв. граничне области попут комуникологије, психологије стваралаштва и информатике. Ана Савић овим радом, који у професионалном смислу представља подухват, наставља библиографску традицију установљену у Народној библиотеци Србије седамдесетих година XX века. Тада је библиограф Ксенија Лазић, некадашња начелница Библиографског одељења НБС, у часопису *Библиотекар* објављивала *Библиографску грађу о библиотекарству у Србији од 1868. до 1974. године*, а од 1981, под уредништвом исте ауторке, излазила је *Југословенска библиотекарска библиографија*.

Обим публикације (492 стр) потврђује да је „индекс анализа“ један је од поузданијих параметара за „скенирање“ српског библиотекарства од 1974. до 2009. године.

На основу *Хронолошкој рејистира* стиче се увид у „библиотечку тематику“ од средине седамдесетих година XIX века до прве декаде новог миленијума.

„Најстарија публикација“ објављена у *Српској библиотекарској библиографији монографских публикација* је *Bibliografski opis ulaznih lista u AGRIS sistemu* (Београд: Институт за нуклеарне науке „Борис Кидрић“) Соње Антонијевић из 1974. године. Последња монографска публикација наведена у хроноло-

¹ Александра Вранеш, *Основи библиографије* (Београд: Народна библиотека Србије, 2001), 34.

² Ана Савић, *Српска библиотекарска библиографија монографских публикација: 1974 – 2009* (Београд: Народна библиотека Србије, 2009), 16.